

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Jurist Kadi Orm
Kadi.Orm@maardu.ee

Teie 09.02.2026
Meie 04.03.2026 nr 20-1/997

Vastus pöördumisele

Lugupeetud Kadi Orm

Pöördusite Justiits- ja Digiministeeriumi poole kirjaga, paludes selgitust alljärgnevale:

1. *Erinevad kohalikud omavalitsused kasutavad erinevaid infosüsteeme, nt operatiivteenuste infosüsteem (OPIS), tarkvarasüsteem haridusteenuste haldamiseks – ARNO jne.*
2. *Kas kohalikul omavalitsusel on õigus seada oma elanikele tingimusi, et elanikud saavad oma taotluse esitada ainult vastava infosüsteemi kaudu või kõigil on õigus valida, kas ta saadab taotluse vastava infosüsteemi kaudu või kohaliku omavalitsuse kontaktandmetele?*
3. *Näiteks raieloa taotlusi saab esitada ainult OPIS kaudu, kuigi varem sai taotlust esitada ka kohalikele omavalitsusele tema kontaktandmeid kasutades.*

Täname Teid pöördumise eest. Informatsioon kohalike omavalitsusüksuste tegevuse kohta on meile oluline.

Esmalt selgitame, et vastavalt [Vabariigi Valitsuse seaduse](#) (VVS) § 75³ lõikele 1 teostab Justiits- ja Digiministeerium haldusjärelvalvet kohaliku omavalitsuse üksuste haldusaktide õiguspärasuse üle. Selgitame esmalt, et ministeeriumi poolt teostatava järelvalve eelduseks on VVS § 75³ lõikest 4 tulenevalt kohaliku omavalitsuse üksuse haldusakti õigusvastasus ja avaliku huvi rikkumine. Mõlemad eeldused peavad olema täidetud samaaegselt. Sõltumata sellest, kas tingimused on või ei ole täidetud, on Justiits- ja Digiministeeriumil kaalutusõigus küsimuses, kas järelvalvet alustada või mitte. Eelnev tähendab, et ainuüksi asjaolu, et kohaliku omavalitsuse üksus on olnud mõne juhtumi puhul õigusvastaselt tegevusetu, ei tähenda veel, et täidetud oleks ka avaliku huvi rikkumise kriteerium. Muidugi peab haldusorgani tegevus alati olema õiguspärane, aga ministeeriumi järelvalve objektiks on vaid sellised haldusaktid, mis kahjustavad ka mõnda olulist avalikku huvi.

Justiits- ja Digiministeeriumi pädevusse kuulub järelvalve vaid haldusaktide, mitte kohaliku omavalitsuse toimingute ega üldise tegevusetuse üle. Ministeerium saab oma pädevuse piires teha kohalikele omavalitsustele ettepaneku vaid haldusakti andmise, mitte toimingute tegemise kohta. Käesoleval juhul ei nähtu asjaoludest piisavalt selgelt haldusakti, millest (või mille andmisest keeldumisest) olukord on tekkinud. Haldusakti puhul on oluline sisuline pool ja see milliselt on see piiritletud (sh adressaat). Teisisõnu peab olema selge see, kellele ja millise sisuga haldusakti andmisest on kohalik omavalitsus õigusvastaselt keeldunud.

Eeltoodu tõttu pole Teie pöördumise menetlemine haldusjärelvalvekorras võimalik. Küll aga pöördusime Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poole, kelle valitsemisalas on [VVS](#) § 65¹ kohaselt kohaliku omavalitsuse poliitika kavandamine ja elluviimine ning selle valdkonna õigusaktide kohta selgituste andmine. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi poolt saime alljärgneva selgitava vastuse:

1. *Üldreeglina on taotluse esitamine vormivaba. [Haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) § 14 lõike 1 kohaselt esitatakse haldusorganile avaldus vabas vormis, kui seadusega või selle alusel ei ole ette nähtud kohustuslikku vormi.*

2. *Kui üldreeglina on taotluse esitamine vormivaba ning haldusorgani poole võib pöörduda nii suuliselt, kirjalikult või sidevahendi abil, võib taotlusele kohustusliku vormi – näiteks kirjaliku vormi, digitaalse allkirja nõude, kindla blanketivormi või konkreetse infosüsteemi kaudu esitamise kohustuse – ette näha üksnes seadusega või seadusest tuleneva volitusnormi alusel.*
3. *Kui seadus ei sätesta ning puudub seadusest tulenev volitusnorm, et taotlus tuleb esitada ainult kindla infosüsteemi kaudu, siis ei saa haldusorgan üldjuhul keelduda muul viisil (nt e-posti teel) esitatud taotluse menetlemisest. Kohalik omavalitsus võib menetluste korraldamisel kasutada infosüsteeme ning suunata isikuid neid kasutama, kuid üksnes haldusorgani enda otsusest ei piisa selleks, et välistada muud HMS-iga lubatud taotluse esitamise viisid. Kui valdkondlik õigusakt ei sätesta, et taotlus tuleb esitada konkreetses infosüsteemis, võib ainult infosüsteemi kaudu esitamise kohustus olla õiguslikult küsitav.*
4. *Praktikas on õiguspärasem lahendus see, et infosüsteem on eelistatud ja peamine kanal, kuid muul HMS-iga lubatud viisil (nt digiallkirjastatult e-postiga) esitatud taotlusi ei jäeta menetlemata. Vajadusel võib haldusorgan sellise taotluse ise infosüsteemi sisestada.*

Avaldame lootust, et eelnevad selgitused olid Teile informatiivsed ning abiks edasiste tegevuste planeerimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Victoria Tamme
nõunik

Victoria Tamme 53523094
victoria.tamme@justdigi.ee